

PREDICĂ LA DUMINICA SFÎNTULUI IOAN SCĂRARUL

(Continuare din pagina 12)

Dezordinea ne descumpaneste, dar observarea ordinii ne repune in echilibru. Ordinea din univers, ordinea din viata noastra, ordinea morala din viata noastra, toate ne vorbesc despre existenta lui Dumnezeu. Si ne vorbesc la orice varsta ne-am afla. Se zice ca erau doi insi care discutau despre existenta sau neexistenta lui Dumnezeu. Unul spunea ca da, altul spunea ca ba. Si atunci unul din ei a propus un arbitru: Sa intrebam un copil. Sa vedem ce ne spune o minte inca in stare pura in fata existentei. Poate sa nu fie concludent ceea ce gandeste el, inca nedevoltat, dar sa vedem totusi. Macar asa de curiozitate. Cel care nu credea l-a intreat: - Copile, crezi in Dumnezeu? - Cred, a raspuns copilul. Mi-a spus mama ca El a facut totul si ca vede totul. - Dar poti tu sa-mi spui unde este Dumnezeu? - Uite, ai de la mine un mar, daca-mi raspunzi. - Nene, i-a raspuns copilul, iti dau eu doua mere, daca imi spui dumneata mie, unde nu este Dumnezeu!

Convorbirea n-a mai putut continua. Dumnezeu este in toate. Noi crestinii Il vedem peste tot. Acolo unde nu gasim explicatii, desi suntem atenti la toate lamuririle stiintei, noi spunem: dincolo de ceea ce nu intelegem, e Dumnezeu. Unii, in fata limitelor cunoasterii, au alte optiuni. Spun ca nu exista Dumnezeu. E treaba lor. Fiecare opteaza pentru ce crede ca se potriveste mintii si sufletului sau, pentru ceea ce crede ca se motiveaza mai bine in mintea si in inima lui. La Dumnezeu, insa, intr-un fel sau altul, ajung toti. Unii ca sa-L afirme, altii ca sa-L nege. Dar nu-L pot evita. Louis Jouvet, actor francez cunoscut (1887-1951), recitand odata la teatrul "Antoine" din Paris piesa lui Jean Paul Sartre "Le Diable et bon Dieu", a facut remarcă: Nu vad nici o diferenta intre opera lui Sartre, care se crede antireligios, si aceea a lui Graham Greene, care se vrea religios. Si unul si altul sunt obsedati de ideea de Dumnezeu, si cel care crede ca nu crede, e cel care vorbeste cel mai mult despre Dansul". Aceasta imi aduce aminte de remarcă asemanatoare a cuiva despre ateii. Au un singur cursur: vorbesc prea mult despre Dumnezeu! Noi crestinii avem in plus si altceva, care ne face sa optam pentru Dumnezeu, si anume faptul ca la un moment dat Dumnezeu insusi s-a intrupat pe pamant. Iisus Hristos ne-a invatat despre Dumnezeu, ne-a invatat despre noi insine, ne-a invatat despre univers, despre sensul vietii aici si despre sensul vietii dincolo, si ne-a demonstrat ca invatatura Lui este adevarata, prin faptul ca a inviat din morti. Credinta in inviere e argumentul nostru in plus, al crestinilor. Daca Iisus Hristos a inviat, toti vom invia. Daca Iisus Hristos a inviat, suntem nemuritori. De aici vine si raspunderea noastra grava in fata vietii. Trebuie sa traim o viata morala, o viata cumpatata, inchinata binelui, dreptatii, frumosului, echitatii, egalitatii, pentru ca toti suntem frati si fii ai aceluiași Dumnezeu.

Aceasta credinta o avem. Dar avem noi oare mai multa credinta decat omul din Evanghelia de azi, care a marturisit: "Cred, Doamne, ajuta necredintei mele?" Poate ca nu totdeauna o avem pana la masura minunii. Dar ori de cate ori simtim, ori de cate ori auzim in interior intrebarea: "Crezi?", sa fim gata sa raspundem si noi, cu hotarare, dar si cu smerenie, ca si omul din Evanghelia: "Cred, Doamne, ajuta necredintei mele". Nu pentru ca ne-am indoi, ci pentru ca ne dam seama ca nu avem acea credinta, cat un graunte de mustar, care sa mute si muntii din loc.

Cu acest prilej a rostit Mantuitorul sentinta cu privire la credinta cat un graunte de mustar. Ucenicii care n-au putut vindeca pe copilul cuprins de acel duh rau, L-au intreat pe invatatorul, dupa ce Acesta a scos duhul si a vindecat copilul: "Pentru ce noi n-am putut sa-l scoatem?" Iisus le-a raspuns: "Pentru necredinta voastra. Caci adevarul va graiesc: de ati avea credinta cat un graunte de mustar, ati zice muntelui acestuia: muta-te de aici acolo, si s-ar muta; si nimic nu v-ar fi cu neputinta" (Matei 17, 19-20).

Multe am mai putea inca medita in legatura cu acestea. Apostolii aveau totusi credinta. Dar nu aveau acea credinta pe care o avea Iisus. Erau si ei, inca, din categoria celor aflati in drama neimplinirii, ca si omul cu "Cred, Doamne, ajuta necredintei mele". Exista trepte in credinta. Caci credinta nu e stiinta. Credinta e o biruinta de fiecare clipa a indoieli. Ca "necredinta" celui care avea totusi "credinta", n-a fost un impediment in calea vindecarii, o vedem clar. A contat credinta lui. Mantuitorul pe aceasta i-a luat-o in considerare si i-a primit rugaciunea. Nu i-a refuzat-o. El nu era atat de necredincios incat sa nu se roage. Era doar in neimplinire. Pe baza acestei adanci si sincere rugaciuni, Mantuitorul i-a vindecat fiul. Asa ne spune evanghelistul. Iata deci cum trebuie inteleasa aceasta vorba ramasa pana azi in istorie si in vorbirea crestina: "Cred, Doamne, ajuta necredintei mele"! Daca s-a putut ruga, in rugaciune era credinta. Invatam de aici ca in rugaciune trebuie sa intram in orice imprejurare, chiar si atunci cand ni se pare ca ne-a slabit credinta. Atunci va lucra speranta din

rugaciune. Si Dumnezeu o va asculta. N-as vrea sa lungesc vorba, dar mi se pare ca e posibila si o alta exegeza a textului "Toate sunt cu putinta celui ce crede". E drept ca Iisus i-a cerut lui, omului, sa creada: "De poti crede", si acela a raspuns: "Cred, Doamne", dar minunea a facut-o Mantuitorul. A raportat-o la credinta celui ce se ruga dar, dincolo de aceasta, El a facut vindecarea. Era ca si cum i-ar fi zis: "Vezi vedea ca Eu, avand credinta, pot totul si il voi vindeca. De ati avea si voi credinta - si ii includea si pe apostoli in aceasta categorie - si voi ati putea vindeca. Dar Mantuitorul a vrut sa lase sa se inteleaga ca nu El, ci credinta e cea care poate face minuni. A lor ca si a Lui. Am promis si cateva cuvinte despre Fericiri, fiindca ne-au fost citite astazi, desi le auzim intotdeauna la Sfanta Liturghie. In legatura cu Fericirile s-au spus si lucruri bune, s-au spus si lucruri mai putin bune, impotriva crestinismului. De pilda, una din acuzațiile care s-au adus Mantuitorului si crestinismului a fost aceea ca ii demobilizeaza pe oameni de la activitate, si de la rezolvarea pe pamant a tuturor socotelilor. Fericiti cei saraci cu duhul; fericiti cei ce plang; fericiti cei prigoniti pentru dreptate! In vorbirea curenta, zicem despre unul, asa, mai slab la minte, ca e sarac cu duhul! De ce fericeste Mantuitorul pe unii ca acestia? A fi sarac cu duhul poate insemna simplitate, dar nu insemna a fi rau! Insemna a nu fi daruit cu multa stiinta si discernamant in cele inalte, dar cu bun-simt in cele imediate. Insemna si credinta simpla, dar sincera. Se da ca exemplu de saracie cu duhul o femeie intrata in istorie toemai pentru aceasta. In anul 1415 un vestit profesor de la Praga, Jan Hus, a fost condamnat la moarte pentru unele neintelegeri de principiu, asupra dogmelor, cu rectorul universitatii la care era profesor. Biserica romano-catolica l-a condamnat la ardere pe rug. Si a fost cu adevarat ars pe rug, cu o suta de ani inainte de Reforma. In timp ce era legat de un stalp si in jurul lui executorii adunaseră lemnele cu care sa-l arda pe nefericit, o batranica de vreo 80 de ani venea si ea cu un brat mic de lemne, sa-l arunce peste focul care incepuse sa arda, ca sa mai mareasca flacara.

Dar sa ne intoarcem la intrebarea: De ce-i fericeste Mantuitorul pe cei care sufera? La prima vedere, nu e prea usor sa se dea raspuns la o asemenea intrebare. S-ar parea ca cei care acuza crestinismul de demobilizare in fata greutatilor vietii, au dreptate. Dar sa ne gandim. Sa incercam una din explicatiile posibile, desi poate nu cea mai concludenta si mai aproape de intentia Mantuitorului. Pe cine avea in vedere Mantuitorul in aceste cazuri? Sa presupunem ca ii avea in vedere pe cei care erau dincolo de marginea puterilor omenesti. Cazurile de limita. De pilda, pe cei loviti de boli incurabile, pe cei condamnati pe nedrept la inchisoare sau, cu martori mincinosi si cu un judecator rau, pe cei condamnati la moarte, sau la inchisoare pe viata, si care nu mai aveau nici un mijloc de a-si dovedi nevinovatia. Daca spre acestia vine Mantuitorul, catre aceste cazuri de limita, ca sa le aduca si lor o mangaiere, o ultima speranta, o ultima mangaiere, pe care nimeni si nimic nu le-o mai putea da, mangaierea Lui era ca o raza de speranta, ca o scara catre o eliberare posibila. Epictet, desi a trait in era crestina dar a ramas filosof profan, sfatuia la impacarea cu soarta, indemnand "sa ne indreptam eforturile numai spre cele ce stau in sfera putintei noastre, lasand pe cele de dincolo de dansa in voia mersului universal". Iisus s-ar fi exprimat tot asa, numai ca El promitea, in plus, o compensatie si celor carora "mersul universal", adica un destin implacabil, le harazea, fara iesire, numai suferinta, nedreptate, pedeapsa nemeritata. in gandirea lui Iisus, dupa dreptatea lui Dumnezeu, lucrurile nu puteau ramane in eternitate strambe, fara speranta unei compensatii, fara mangaierea biruintei adevarului. Caci e vorba de cei care se gasesc intr-o situatie de limita, oricum, si numai despre acestia care nu s-ar mai putea mobiliza in nici un fel impotriva situatiei in care au cazut, sau in care i-a prins "mersul universal", adica destinul, cum il numeste Epictet. E adevarat, nu in viata aceasta, in intregime, ci in viata de dincolo. Dar e totusi o raza de speranta. Aduce o raza: Fericiti voi care plangeti pentru ca v-au murit copiii inainte de vreme, care plangeti pentru ca v-au murit parintii si nu mai e nimic de facut, care plangeti pentru ca vi s-a facut o nedreptate care nu mai poate fi reparata de nimeni, niciodata! Dincolo, e adevarat. Dar daca alta posibilitate nu exista, aceasta exista. Fara aceasta ati ramane chiar fara nici una, ceea ce ar fi absurd. Nu se poate sa biruiasca absurdul! In sensul acesta, raspunsul pe care-L da Mantuitorul, satisfactia de viitor pe care o promite este revolutionara, este ceva cu totul neasteptat si pe care nimeni, nici o lege omeneasca sau religioasa, pana la El, n-a imaginat-o. N-a adus nimeni o astfel de mangaiere sufletului omenesc. Insemna aceasta demobilizare? Dimpotriva. Insemna ca prin speranta il ridici pe om din starea de pierdere totala, de renuntare totala, la o speranta noua, la o noua intelegere a vietii. Si

nu la una iluzorie. Speranta pe care le-o dadea, pe care ne-o da, nu era si nu este iluzorie. Cand va invia din morti si va demonstra ca suntem nemuritori si ca totul se reglementeaza in cer, Fericirile isi vor revela realismul lor. Dar Fericirile nu sunt numai acestea. Descoperim inca o data, cu adevarat, ca invatatura Mantuitorului era o invatatura dinamica, o invatatura perfectionista, pentru ca El spune: "Fiti desavarsiti", nu ramaneti asa cum sunteti. Luptati-va sa deveniti mai buni. "Fericiti cei blanzi!" Fiti blanzi, fiti altfel. "Fericiti factorii de pace!" Fiti factori de pace, intr-o lume in care sunt numai razboaie, intr-o lume in care e numai neintelegere si neimpacare. Fiti factori de pace! "Fericiti cei ce flamanzesc si inseteaza de dreptate". Iata, parca ar vorbi lumii de astazi. Parca ne-ar spune noua: "Fericiti factorii de pace!" "Fericiti cei ce flamanzesc si inseteaza de dreptate". Iata cum, din aceasta perspectiva, Fericirile sunt un indemn spre activitate, pentru ca toate aceste indemnuri presupun fapta, presupun lupta, lucrare, presupun implicare in viata, presupun angajarea noastra a tuturor in vederea realizarii acestor bunuri omenesti, a realizarii lor inca pe pamant. Fericiti veti fi pe pamant, daca le veti avea pe toate acestea. Fericiti veti fi si in ceruri, daca le veti realiza pe toate acestea. Deci El nu indeamna la abandonarea luptei si la multumirea cu intamplarea. intelepciunea e sa treci de disperare, chiar si atunci cand aceasta ar parea ultima solutie. Aici, in aceasta sta intelepciunea Fericirilor. Mantuitorul se retrasese in munte, urmat de multimi adunate in jurul sau din Galileea, din Decapole, din Ierusalim si din Iudeea. Pana astazi muntele acela se cheama Muntele Fericirilor. E la nord de marea Galileii, aproape de Capernaum. Se va fi asezat acolo pe o buturuga mai la vedere, la umbra unui copac, iar toti ceilalti il ascultau. Le vorbea inspirat, in sentinte concise, scurte, antitetice, cu un dar al oratoriei cum nimeni altul n-ar fi putut-o face, improvizand. Le vorbea despre viata lor pe pamant si despre viata lor in ceruri.

Il ascultau, fara indoiala, fascinati. Nu misca nimeni..Nu se misca nimic. Iar El rostea cuvintele ca si cum s-ar fi adresat fiecaruia din ei. Fiecare simtea ca i se adreseaza lui. "Fericiti cei ce plang!" Cati din ei nu vor fi avut motive sa planga, si ziceau: Iata, mie imi spune. Citeste in sufletul meu, in-viata mea! Era ca si cum si-ar fi tras vorbele din viata, din suflitele lor, prefacandu-le in cuvinte minunate, pe care apoi le intorcea spre ei, si toti simteau ca se afla in fata Celui care le citea destinul, in fata Celui care le deschidea calea pentru viata vesnica. Daca Iisus Hristos ar veni azi, si daca printr-un miracol noi insine ne-am afla pe munte la picioarele Lui, oare ce ne-ar spune, citind in suflitele si in gandurile noastre? Probabil acelasi lucru, si ar incheia asa cum a incheiat si Predica de pe munte, cu "Bucurati-va si va veseliti!" Sub semnul sperantei.

Bucurati-va si va veseliti de lumina pentru munca! Bucurati-va si va veseliti de intuneric pentru odihna! Bucurati-va de munca pe care-o desfasurati la lumina zilei, si de binecuvantata odihna din timpul noptii. Bucurati-va de copii, de nepoti si de stranepoti. Bucurati-va de toate! Aveti motive de suparare! Aveti motive de tristete! Exista moarte! Exista boala! Exista si acestea, dar bucurati-va si va veseliti, ca mai mari sunt cele pe care vi le-a dat Dumnezeu, si mai mare decat toate este viata, este faptul ca existati, acest miracol unic care v-a fost dat fiecaruia. Si viata e fara de moarte. E nemuritoare, chiar daca aici muriti. Bucurati-va si va veseliti! Nu fiti tristi! Oare cine a mai vorbit cu atata putere impotriva tristetii? Si ce e mai greu de suportat in lumea aceasta decat tristetea? Caci e mai mare tristetea decat durerea fizica. E atat de mare, ca Sfintii Parinti o trec pe seama unui duh rau care vrea sa ne compromita viata: "duhul intristarii". Iisus e "duhul bucuriei". "Bucurati-va!" a fost primul cuvânt pe care l-a spus si dupa inviere. Mai departe, in Predica de pe munte, Mantuitorul insista asupra acestui fapt: "Nu fiti tristi" (Matei 6, 16). Cel mai mare dintre sfinti trebuie sa fie cel mai vesel dintre oameni. Imaginea sfantului trist, posomorat, incrunat, nu este imaginea adevaratului sfant. Cineva a spus odata: Un Sfânt trist este un trist sfânt! Fericiti sunt cei ce flamanzesc si inseteaza de dreptate. Cei ce-o caută cum trebuie, se vor satura de ea. "Fericiti factorii de pace ca aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema". Iata la ce titlu inalt cheama pe toti aceia ce vor sa realizeze pacea in suflitele lor, in primul rand, pacea in lume, pacea in viata sociala.

Sa socotim ca astazi, ca printr-un miracol, am fost partasi acestei Predici extraordinare a Mantuitorului, si ca toate mangaierile pe care le-a adresat celor de atunci, ni le-a adresat si noua acum. Sa sune in urechile noastre, sa sune in viata noastra de acum incolo, asigurarea si indemnul: "Bucurati-va si va veseliti ca plata voastra, pentru toate acestea, este multa in ceruri". Amin.

+ IPS Antonie Plămădeală